

ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทของวัยรุ่นไทย

Factors Affecting the Feeling of Role Conflict of Thai Adolescents

วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล¹

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทของวัยรุ่นไทย โดยปัจจัยที่นำมาพิจารณา ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาของบิดามารดา จำนวนสมาชิกในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา และการทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัว โดยวิธีการวิจัยเชิงสำรวจ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 964 คน ผลการศึกษาพบว่าวัยรุ่นไทยมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง และจากการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีวิเคราะห์ถดถอยพบว่า วัยรุ่นชายมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทมากกว่าวัยรุ่นหญิง วัยรุ่นในครอบครัวที่บิดามีรายได้สูงจะมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทมาก และการมีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกันในครอบครัวช่วยลดความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทของวัยรุ่น ในขณะที่ระดับการศึกษาของบิดามารดา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาไม่มีผลต่อความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท

คำสำคัญ: ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

ABSTRACT

This research aims to explain factors affecting the feeling of role conflict of Thai adolescents. The affecting factors include sex, parents' education, parental income, number of family members, parenting style and family activities. Using a survey research method, the researcher collected data by means of a questionnaire distributed to 964 Matthayom Suksa 3 students in Bangkok metropolis. The result indicates that Thai adolescents exhibit moderate role conflict. Multiple Regression Analysis indicates that males show stronger feeling of role conflict than female; adolescents with higher paternal income have more role conflict; the opportunity to participate in family activities decrease the feeling of role conflict. However, parents' education, parenting style, and number of family members do not contribute to the feeling of role conflict.

Keywords: Role Conflict, Parenting Style

¹ อาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และกระแสความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้าน โครงสร้างของครอบครัว และบทบาทหน้าที่ของสมาชิกครอบครัว ครอบครัวเป็นระบบทางสังคมซึ่งมีองค์ประกอบ คือ บทบาท ตำแหน่งหรือสถานภาพ และบรรทัดฐาน แต่เนื่องจากเราทุกคนต่างต้องสวมบทบาทหลายอย่างต่อเนื่องกับบทบาทที่แตกต่างกันไป ในสถานการณ์แบบต่างๆ จึงทำให้ต้องประสบกับ “ความขัดแย้งทางบทบาท” อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์, 2547, 46) ความขัดแย้งภายในบทบาทเป็นความขัดแย้งทางบทบาทที่เกิดขึ้นเมื่อบทบาทมีความคาดหวังต่อบทบาทที่กำลังสวมรับอยู่ในลักษณะที่แตกต่างกัน หรือมีความคาดหวังต่อบทบาทของตนเองไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของกลุ่มบทบาท เช่น ในสถานการณ์ของครอบครัว การปฏิบัติบทบาทของบุตรอาจแตกต่างไปจากความคาดหวังของบิดามารดา การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมมีผลต่อแบบแผนพฤติกรรมของบุคคล การที่สมาชิกของครอบครัว บิดา มารดา และบุตรได้ออกไปสัมผัสสภาพแวดล้อมภายนอกครอบครัว ในบริบทที่แตกต่างกัน จึงเกิดความแตกต่างกันทางด้านทัศนคติ ค่านิยม ความคาดหวัง และบรรทัดฐาน นอกจากนี้แล้วยังพบว่า มนุษย์มีความต้องการหลายอย่างในชีวิต ทั้งความต้องการของตนเองและความต้องการทางสังคม หากความต้องการเหล่านั้นได้รับการตอบสนอง มนุษย์ก็ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข หากไม่ได้รับการตอบสนองก็ทำให้เกิดความเครียดและความขัดแย้งในใจ (พีระกัญญ์ สุขโพธิธรรม และปรีศณีย์ เกษะบุตร, 2553) ซึ่งสาเหตุเหล่านี้อาจทำให้เกิดการขัดกันทางบทบาทระหว่างบิดามารดา และบุตร ซึ่งมีผลทำให้สมาชิกครอบครัวขาดการประสานร่วมมือร่วมกัน และส่งผลทางลบต่อคุณภาพของครอบครัวด้วย

ครอบครัว ในฐานะที่เป็นองค์การทางสังคมที่มีความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติ “วัยรุ่น” ผลผลิตของครอบครัวจะมีคุณภาพดีได้ต้องได้รับการหล่อหลอมจากครอบครัวที่สมาชิกครอบครัว บิดามารดา และบุตรมีการร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติบทบาทหน้าที่ แต่จากสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้วัยรุ่นมีทัศนคติ ค่านิยม ความคาดหวัง และบรรทัดฐานที่แตกต่างไปจากความคาดหวังของบิดามารดาและสังคม อันก่อให้เกิดความรู้สึก

ขัดแย้งกันระหว่างบทบาทตามความคาดหวังของบิดามารดา กับบทบาทที่ตนเองปฏิบัติที่เรียกว่า “ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท” การศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาททำให้เกิดองค์ความรู้ในการอธิบายและเข้าใจการดำเนินชีวิตของวัยรุ่น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ “วัยรุ่น” ผลผลิตของครอบครัว อีกทั้งจะเป็นการช่วยป้องกันและบำบัดปัญหาสังคมต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น ปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทมีมากมายหลายปัจจัย แต่ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาปัจจัยด้านครอบครัว เพราะครอบครัวมีความใกล้ชิดกับตัวของวัยรุ่นมากกว่าปัจจัยด้านอื่นๆ

การทบทวนวรรณกรรม

ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท (Role Conflict)

พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์ (2547, 47) กล่าวถึงความขัดแย้งทางบทบาทไว้ว่า เนื่องจากเราทุกคนดำเนินการสวมบทบาทหลายอย่างต่อเนื่องกับบทบาทที่แตกต่างกันไป ในสถานการณ์แบบต่างๆ จึงทำให้ต้องประสบกับความขัดแย้งทางบทบาทอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความขัดแย้งทางบทบาท สามารถแยกตามแหล่งที่มาได้เป็น 2 ประเภท คือ

(1) ความขัดแย้งภายในบทบาท (Intrarole Conflict) หรือความไม่สอดคล้องของบทบาท (Role Inconsistency) เกิดขึ้นเมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้นภายในบทบาทเดียวกัน เช่น กลุ่มบทบาทอาจมีความคาดหวังต่อบทบาทที่เรากำลังสวมรับอยู่ในลักษณะที่แตกต่างกัน หรือความคาดหวังของเราต่อบทบาทดังกล่าวอาจไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของกลุ่มบทบาทของเรา หรือการปฏิบัติบทบาทของเราอาจแตกต่างเป็นอย่างมากจากความคาดหวังตามบรรทัดฐานที่เป็นที่ยอมรับกันของบทบาทนั้นๆ

(2) ความขัดแย้งระหว่างบทบาท (Interrole Conflict) หรือความไม่ลงรอยกันระหว่างบทบาท (Role Incompatibility) เกิดขึ้น เมื่อความขัดแย้งเกี่ยวข้องกับสองบทบาทขึ้นไป เช่น หลังจากเลือกบทบาทหนึ่งแล้วพบว่า มีบทบาทอื่นๆ ที่เราไม่ต้องการเกี่ยวข้องอยู่ด้วย เนื่องจากอยู่ใน “ชุดบทบาท” (Role Set) เดียวกัน หรือเราอาจจะได้รับการคาดหวังให้สวมรับบทบาทที่ไปด้วยกันไม่ได้สองบทบาทในขณะเดียวกัน หรือในขณะที่ปฏิบัติบทบาทหนึ่งอาจจะปรากฏว่าบทบาทของเราปฏิบัติอีกบทบาทหนึ่งซึ่งมีความแตกต่างกันมากกับเรา เช่น ผู้หญิงที่ทำงานนอกบ้านและต้องรับบทบาทเป็นแม่และภรรยาด้วย

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท ซึ่งเป็น “ความขัดแย้งภายในบทบาท” ซึ่งหมายถึง การปฏิบัติบทบาทของวัยรุ่นแตกต่างจากความคาดหวังของบิดามารดา แตกต่างจากบรรทัดฐานที่เป็นที่ยอมรับกันในสังคม

การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา

การอบรมเลี้ยงดูในลักษณะที่บิดามารดาให้ความรัก ให้การสนับสนุนส่งเสริมให้บุตรมีอิสระในการคิด การตัดสินใจ และบิดามารดาใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์และความเห็นของตนเอง โดยบิดามารดามีการชี้แจงเหตุผลเมื่อมีการส่งเสริมหรือห้ามมิให้บุตรกระทำสิ่งใด เป็นรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบิดามารดาและบุตร (สมพร สุทัศน์, 2539, 27) วิธีการเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุน และใช้เหตุผลนี้จะส่งผลต่อการพัฒนาการของบุตรทั้งทางด้านการวางและจิตใจ บุตรมีการปรับตัวอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้ดี (Amato & Fowler, 2002; Deslandes & Bertrand, 2005; Sheldon & Epstein, 2005) บุตรที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน และใช้เหตุผล จึงมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ปฏิบัติบทบาทหน้าที่ได้สอดคล้องกับความคาดหวังของบิดามารดา บิดามารดาพึงพอใจ เป็นการช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบิดามารดาและบุตร

การทำกิจกรรมร่วมกัน

การทำกิจกรรมร่วมกัน หมายถึง ความถี่ และรูปแบบของปฏิสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน เป็นระดับที่ซึ่งสมาชิกแต่ละคนในครอบครัวมีการร่วมกิจกรรมกับสมาชิกคนอื่นๆ ในครอบครัว ซึ่งอยู่ภายใต้สมมุติฐานว่า “ยิ่งมีการติดต่อกันระหว่างสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น จะทำให้มีระดับของความสัมพันธ์ในครอบครัวมากขึ้นเช่นกัน” สมมุติฐานดังกล่าวมาจากแนวคิดเรื่องการหน้าที่นิยมทางสังคมวิทยาที่พิจารณาถึงระดับของการมีกิจกรรมระหว่างสมาชิกในครอบครัวทั้งกิจกรรมที่มีการติดต่อในรูปแบบที่เป็นทางการเมื่อมีเหตุการณ์ที่เป็นสัญลักษณ์ร่วมกันในครอบครัวเกิดขึ้นกับรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งเป็นการติดต่อแบบธรรมชาติที่เป็นเบื้องต้นของการมีกิจกรรมร่วมกัน

ระดับการศึกษาของบิดามารดา

การศึกษาเป็นกระบวนการสร้างความเจริญงอกงามช่วยให้บุคคลมีความรู้ความสามารถมากขึ้นกว่าเดิม บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูง มีโอกาสในการแสวงหาความรู้ในเรื่องต่างๆ เข้าใจพัฒนาการตามช่วงวัยของลูก เข้าใจสภาพสังคม

ที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเป็นที่ปรึกษาพึ่งพิงให้แก่ลูกได้ บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงมักปลูกฝังแรงบันดาลใจให้เกิดความมุ่งมั่นต่อการเรียนและอาชีพการงาน ทำให้ลูกทราบถึงความคาดหวังของบิดามารดา เป็นการช่วยปรับความคาดหวังทางบทบาทของแต่ละฝ่ายให้มีความสอดคล้องกันมากขึ้น กล่าวคือ บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงสามารถปฏิบัติบทบาทหน้าที่ของตนเองได้ดี ได้ผลผลิตของครอบครัวเป็นเยาวชนที่มีคุณภาพ ไม่มีปัญหาเรื่องความขัดแย้งทางบทบาท

รายได้ของบิดามารดา

ครอบครัวในฐานะที่เป็นระบบทางสังคมมีนำเข้า “รายได้” ซึ่งเป็นทรัพยากรทางเศรษฐกิจเพื่อนำมาใช้ในการบำรุงเลี้ยงสมาชิกในครอบครัว หากบิดามารดามีรายได้น้อยไม่เพียงพอที่จะจัดหาทรัพยากรมาบำรุงเลี้ยงครอบครัวได้ จะก่อให้เกิดความตึงเครียดภายในครอบครัว บิดามารดาที่มีรายได้น้อยต้องทำงานหนักเพื่อหารายได้ให้พอเพียงกับการใช้จ่าย อีกทั้งยังมีความวิตกกังวลกับปัญหาเรื่องการประกอบอาชีพ จึงทำให้เกิดความเหนื่อยล้าทั้งทางร่างกายและจิตใจ จึงไม่มีบรรยากาศที่จะพูดคุยปรึกษาหารือกับลูกเรื่องอนาคต เรื่องการศึกษาเล่าเรียน ตลอดจนไม่มีบรรยากาศในการปลูกฝังค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน ไม่มีโอกาสสื่อสารถึงความคาดหวังของตนเองที่มีต่อบุตร เด็กวัยรุ่นในครอบครัวที่บิดามารดามีรายได้น้อยจึงมักมีการปฏิบัติบทบาทที่ไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของบิดามารดา มักจะมีปัญหาเรื่อง “ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท”

เพศ

จากการศึกษาของนักวิชาการด้านจิตวิทยาพบว่า ชายและหญิงมีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน เช่น ในการศึกษาของกึ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์ (2554) พบว่า หญิงมีความไม่มั่นคงทางอารมณ์ และ มีการแสดงตัวมากกว่าชาย ในขณะที่ชายมีการเปิดรับประสบการณ์มากกว่าหญิง ด้วยความแตกต่างกันในบุคลิกภาพนี้อาจเป็นสาเหตุทำให้วัยรุ่นชายและหญิงมีความรู้สึกขัดแย้งกันทางบทบาทในระดับที่แตกต่างกันได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

นงลักษณ์ ปรีชาดิเรก (2546) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรึกษาพูดคุยระหว่างมารดากับบุตรในครอบครัวไทย พบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีอิทธิพลต่อความถี่น้อยของเวลาในการปรึกษาพูดคุยระหว่างมารดากับบุตร

Crouter, Head, McHale, และ Tucker (2004) ศึกษาความสัมพันธ์ในครอบครัวที่มีบิดามารดา และลูกตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นครอบครัวที่ทำงานมีรายได้ทั้งบิดาและมารดา ความสัมพันธ์ในครอบครัวที่ Crouter และคณะ (2004) สนใจศึกษานี้วัดจากปริมาณเวลาที่บิดามารดาและลูกได้ทำกิจกรรมร่วมกัน (Family Time) กิจกรรมที่ระบุในงานวิจัยนี้มี 5 อย่าง ได้แก่ การรับประทานอาหาร การดูทีวี การใช้เวลาว่าง การทำกิจกรรมทางศาสนาด้วยกัน และการช่วยกันทำงานบ้าน ผลการศึกษาพบว่า จำนวนสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับเวลาของครอบครัว หมายความว่า การที่สมาชิกในครอบครัวจะมีเวลาได้ทำกิจกรรมร่วมกันมากน้อยเพียงใดนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับว่าจะมีสมาชิกในครอบครัวมากน้อยเพียงใด

Yeung, Sandberg, Kean, และ Hofferth (2001) และ Marsiglio (1991) ศึกษาได้ข้อค้นพบตรงกันว่า ระดับการศึกษาของบิดามารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับเวลาของครอบครัว คือ บิดามารดาที่มีระดับการศึกษาสูงมากก็ยิ่งมีเวลาใกล้ชิดกับลูกมากด้วย และได้ใช้เวลาอยู่กับลูกอย่างมีคุณภาพ

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทของวัยรุ่นไทย โดยปัจจัยที่นำมาพิจารณาคือ ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ ระดับการศึกษาของบิดามารดา ระดับรายได้ของบิดา/มารดา จำนวนสมาชิกในครอบครัว การอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดา และการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างวัยรุ่นกับบิดามารดา

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษานี้จะใช้กลุ่มตัวอย่างนักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นตัวแทนของวัยรุ่นไทย ทั้งนี้เนื่องจากตามนโยบายการศึกษาของชาติตามพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้เด็กไทยทุกคนต้องเข้าเรียนจนถึงระดับการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ซึ่งหมายถึง วัยรุ่นไทยทุกคนจะต้องได้เรียนหนังสือจนถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนั้นในการศึกษานี้จึงถือว่าการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนจะเป็นตัวแทนของวัยรุ่นไทยได้

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลที่ได้จากการศึกษานี้จะทำให้ทราบถึงปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทของวัยรุ่น ข้อค้นพบที่ได้จะนำมาเป็นแนวทางป้องกันไม่ให้วัยรุ่นเกิดความรู้สึกทางลบกับบิดามารดา เพื่อพัฒนาสถาบันครอบครัว และป้องกันปัญหาสังคมอันเกิดจากพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของวัยรุ่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษานี้จะเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งแบ่งเป็น 3 เขตการศึกษา มีนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รวม 45,169 คน (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร, 2551) การสุ่มตัวอย่างใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) สุ่มโรงเรียนจากแต่ละเขตการศึกษา เขตละ 2 โรงเรียน รวมโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 6 โรงเรียน สุ่มตัวอย่างนักเรียนจากแต่ละโรงเรียน คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการหาขนาดตัวอย่างในกรณีที่มีตัวแปรในการวิเคราะห์เป็นตัวแปรเชิงปริมาณ และทราบขนาดของประชากร (Cooper & Scindler, 2001) คำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างได้จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง 964 คน

2. นิยามตัวแปร

ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท ในที่นี้ เป็นความรู้สึกขัดแย้งภายในบทบาทหรือความไม่สอดคล้องของบทบาท หมายถึง ความรู้สึกขัดแย้งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุตร โดยบุตรรู้สึกว่าการปฏิบัติบทบาทของตนเองแตกต่างจากความคาดหวังของบิดามารดา แตกต่างจากบรรทัดฐานที่เป็นที่ยอมรับของสังคม

การทำกิจกรรมร่วมกัน หมายถึง ในการทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างบิดามารดาและบุตร ประกอบด้วยกิจกรรมต่างๆ อาทิเช่น รับประทานอาหารมื้อเย็นร่วมกัน การพูดคุยปรึกษาหารือกัน การทำกิจกรรมภายในบ้านหรือนอกบ้านร่วมกัน การไปท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน

การอบรมเลี้ยงดูแบบรัก สนับสนุนและใช้เหตุผล หมายถึง การอบรมเลี้ยงดูที่บิดามารดาแสดงความรัก และคอยสนับสนุนบุตร คอยช่วยเหลือส่งเสริมให้มีอิสระในการคิด การตัดสินใจ และบิดามารดาใช้เหตุผล ไม่ใช่แค่อารมณ์

และความเห็นของตนเอง โดยบิดามารดามีการชี้แจงเหตุผล
เมื่อมีการส่งเสริมหรือขัดขวางพฤติกรรมของบุตร

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบ
สอบถาม ซึ่งมีข้อคำถาม 4 ส่วน ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะทางประชากร
และภูมิหลังของนักเรียน ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษาของบิดา/
มารดา ระดับรายได้ของบิดามารดา จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ส่วนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับความรู้สึกลึกซึ้งทาง
บทบาท มีคำถาม 5 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการทำกิจกรรมร่วม
กับบิดามารดา มีคำถาม 6 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูแบบ
รักสนับสนุนและใช้เหตุผล มีคำถาม 6 ข้อ

คำตอบของแบบสอบถามส่วนที่ 2 ถึง ส่วนที่ 4 เป็น
มาตรวัด 5 ระดับ โดยระดับที่ 1 หมายถึง ไม่จริงเลย และ
ระดับที่ 5 หมายถึง จริงที่สุด

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้และทดสอบหาค่าความ
เที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์
ความเที่ยงของครอนบาค-อัลฟา (Cronbach Alpha Coefficient)
ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของตัวแปรความรู้สึกลึกซึ้งทาง
บทบาท การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล
และการทำกิจกรรมร่วมกันเป็น 0.8052 0.8002 และ 0.7984
ตามลำดับ จากค่าสัมประสิทธิ์ความเที่ยงของครอนบาคที่ได้มี
ค่าสูงกว่า 0.7 ทุกค่าแสดงว่า ผลการวัดแบบสอบถามแต่ละ
ตัวแปรมีค่าความเที่ยงอยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (ศิริชัย
กาญจนวาสี, 2545)

4. การวัดค่าตัวแปร

4.1 ระดับการศึกษาของบิดา/มารดา วัดจากจำนวนปี
ที่ศึกษาตามหลักสูตรในระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา/มารดา
เช่น ในกรณีที่จบการศึกษาประถมศึกษาปีที่ 6 ค่าของตัวแปร
มีค่าเท่ากับ 6 ถ้าจบการศึกษาระดับปริญญาเอก ค่าของตัวแปร
มีค่าเท่ากับ 20 และถ้าไม่ได้เรียน ค่าของตัวแปรมีค่าเท่ากับ 0

4.2 ระดับรายได้ของบิดา/มารดา เนื่องจากในการ
ศึกษาครั้งนี้จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์
ถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) ซึ่งมีข้อกำหนดว่า
ข้อมูลที่จะนำมาวิเคราะห์ต้องเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ หรือหาก

เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพต้องเปลี่ยนให้เป็นตัวแปรหุ่น (Dummy
Variable) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการเปลี่ยนข้อมูลของตัวแปร
รายได้ให้เป็นตัวแปรหุ่น ซึ่งมีการแบ่งตัวแปรเป็น 2 ค่าคือ

ระดับรายได้เป็น 0 หมายถึง มีรายได้ต่ำกว่าหรือ
เท่ากับ 10,000 บาท/เดือน

ระดับรายได้เป็น 1 หมายถึง มีรายได้มากกว่า 10,000
บาท/เดือน

4.3 จำนวนสมาชิกในครอบครัว หมายถึง จำนวนคน
ทั้งหมดที่อยู่ในครอบครัว ซึ่งรวมถึงบิดามารดา พี่น้อง ญาติ
และคนอื่นๆ

สำหรับตัวแปร การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุน
และใช้เหตุผล การทำกิจกรรมร่วมกัน และ ความรู้สึกลึกซึ้ง
ทางบทบาท ซึ่งคำตอบของแต่ละข้อคำถามเป็นมาตรา
ประมาณค่า 5 ระดับ โดย 1 หมายถึง ไม่จริงเลย และ 5 หมายถึง
จริงที่สุด จะนำคะแนนที่ได้จากแต่ละตัวแปรมาหาค่าเฉลี่ย
การแบ่งระดับของตัวแปรพิจารณาจากค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์
ดังนี้

ค่าเฉลี่ยต่อรายการ	ระดับ
1.0–1.8	ต่ำสุด
1.9–2.6	ต่ำ
2.7–3.4	ปานกลาง
3.5–4.2	สูง
4.3–5.0	สูงสุด

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
SPSS ด้วยเทคนิควิธีทางสถิติที่ใช้คือ ใช้สถิติเชิงพรรณนา
(Descriptive Statistics) วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อบรรยายลักษณะ
ทางสังคมและภูมิหลังของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง และใช้
สถิติอ้างอิง (Inferential Statistics) ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์
การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis) เพื่อวิเคราะห์
หาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกลึกซึ้งทางบทบาท

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาแสดงดัง
ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติบรรยายตัวแปรในการวิจัย

ตัวแปร	Min	Max	$\bar{X}$	SD	ระดับ
ระดับการศึกษาของบิดา	0	20	9.92	3.84	
ระดับการศึกษาของมารดา	0	18	9.52	3.92	
ระดับรายได้ของบิดา	0	1	0.64	0.48	
ระดับรายได้ของมารดา	0	1	0.41	0.49	
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	2	17	4.63	1.64	
การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล	1.17	5	3.77	0.66	สูง
การทำกิจกรรมร่วมกัน	1.17	5	3.77	0.65	สูง
ความรู้สึกละแฉงทางบทบาท	1	5	2.86	0.79	ปานกลาง

ระดับการศึกษาของบิดามารดา

ระดับการศึกษาของบิดาวัดจากจำนวนปีที่ศึกษาตามหลักสูตรในระดับการศึกษาสูงสุด บิดานักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนปีที่ศึกษาสูงสุด 20 ปี เทียบเท่ากับจบระดับปริญญาเอก ต่ำสุด 0 ปี คือไม่ได้เรียนหนังสือมีค่าเฉลี่ยของจำนวนปีที่ศึกษา 9.92 ปี เทียบได้กับระดับมัธยมศึกษา ส่วนมารดามีจำนวนปีที่ศึกษาตามหลักสูตรในระดับการศึกษาสูงสุด 18 ปี เทียบเท่ากับจบระดับปริญญาโท ต่ำสุด 0 ปี คือไม่ได้เรียนมีค่าเฉลี่ยของจำนวนปีที่ศึกษาปี 9.52 ปี เทียบได้กับระดับมัธยมศึกษา

รายได้ของบิดา/มารดา

บิดามีค่าเฉลี่ยของระดับรายได้ 0.64 (มากกว่า 0.5) แสดงว่า บิดาของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยสูงกว่า 10,000 บาท และมารดามีค่าเฉลี่ยของระดับรายได้ 0.41 (น้อยกว่า 0.5) แสดงว่า มารดาของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาท

จำนวนสมาชิกในครอบครัว

ครอบครัวของนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างมีจำนวนสมาชิกต่ำสุด 2 คน สูงสุด 17 คน จำนวนสมาชิกเฉลี่ย 4.63 คน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1.64

การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล

มีค่าต่ำสุด 1.17 ค่าสูงสุด 5 ค่าเฉลี่ย 3.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.66 ค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการได้รับการเลี้ยงดูในแบบที่บิดามารดาให้ความรัก ให้การสนับสนุน และมีเหตุผลกับตนเองในระดับสูง

การทำกิจกรรมร่วมกัน

มีค่าต่ำสุด 1.17 ค่าสูงสุด 5 ค่าเฉลี่ย 3.77 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.65 ค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการทำกิจกรรมร่วมกับบิดามารดามาก

ความรู้สึกละแฉงทางบทบาท

มีค่าต่ำสุด 1 ค่าสูงสุด 5 ค่าเฉลี่ย 2.86 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.79 ค่าเฉลี่ยอยู่ในเกณฑ์ระดับปานกลาง แสดงว่า นักเรียนในกลุ่มตัวอย่างรู้สึกว่าการปฏิบัติบทบาทหน้าที่ของตนเองแตกต่างจากบทบาทที่บิดามารดาคาดหวังในระดับปานกลาง

การวิเคราะห์การถดถอยพหุ (Multiple Regression Analysis)

เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกละแฉงทางบทบาท

ตัวแปรตาม: ความรู้สึกละแฉงทางบทบาท (Role Conflict)

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. ระดับการศึกษาของบิดา (F_ed)
2. ระดับการศึกษาของมารดา (M_ed)
3. ระดับรายได้ของบิดา (F_inc)
4. ระดับรายได้ของมารดา (M_inc)
5. จำนวนสมาชิกในครอบครัว (Fam_mem)
6. การอบรมเลี้ยงดูแบบรักสนับสนุนและใช้เหตุผล (Parenting)

7. การทำกิจกรรมร่วมกัน (Activities)

ตารางที่ 2 เป็นค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Correlation Coefficient: r) ซึ่งแสดงถึงขนาดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรแต่ละคู่ ซึ่งไม่พบว่า มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของตัวแปรคู่ใดที่มีค่ามากกว่า

0.75 ข้อมูลที่นำมาศึกษาไม่เกิดปัญหาเรื่องตัวแปรอิสระมีความสัมพันธ์กันสูง (Multicollinearity) แสดงว่าข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีคุณสมบัติตรงตามกำหนดของเทคนิควิธีการทางสถิติ (สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2537)

เมื่อพิจารณาที่ตัวแปรตาม Role Conflict จะเห็นได้ว่า Role Conflict มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ Parenting ($r = -0.146, p = 0.003$) หมายถึง ครอบครัวที่เลี้ยงดู

บุตรด้วยการให้ความรัก ให้การสนับสนุนบุตร และใช้เหตุผลมากกว่าอารมณ์ จะทำให้บุตรมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทน้อยลง และ Role Conflict มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับ activities ($r = -0.318, p = 0.000$) หมายถึง การที่วัยรุ่นได้มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับบิดามารดามากๆ จะช่วยลดความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทของวัยรุ่นได้

ตารางที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปร	F_ed	M_ed	F_inc	M_inc	Fam_mem	Parenting	Activities
M_ed	0.634**						
F_inc	0.391**	0.341**					
M_inc	0.338**	0.416**	0.415**				
fam_mem	-0.055	0.017	-0.003	0.013			
parenting	0.151*	0.125**	0.092**	0.024	-0.027		
activities	0.130*	0.083**	0.074*	-0.021	-0.074*	0.373**	
role conflict	-0.052	-0.033	0.054	0.012	-0.010	-0.146**	-0.318**

หมายเหตุ: ** $p\text{-value} < 0.01$, * $p\text{-value} < 0.05$

จากการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาปัจจัยที่มีผลต่อความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทด้วยการถดถอยพหุ ได้ค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของสมการทำนายความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์การถดถอยพหุเพื่อทำนายความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทของวัยรุ่น

ตัวแปร	B	SE B	β	t	p
Constant	4.595	0.197		23.282	0.000
Sex	-0.154	0.050	-0.096	-3.070	0.002
F_ed	-0.005	0.009	-0.026	-0.636	0.525
M_ed	-0.004	0.008	-0.020	-0.468	0.640
F_inc	0.178	0.059	0.107	2.993	0.003
M_inc	-0.025	0.059	-0.015	-0.425	0.671
Fam_mem	-0.012	0.015	-0.024	-0.769	0.442
Parenting	-0.010	0.007	-0.049	-1.459	0.145
Activities	-0.365	0.042	-0.296	-8.757	0.000
$F = 16.389, p = 0.000, R^2 = 0.125$					

พิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยมาตรฐาน (Standardized Regression Coefficients: β) ในตารางที่ 3 พบว่า ตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตาม ความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท มี 3 ตัวแปรได้แก่ เพศ รายได้ของบิดา และการทำกิจกรรมร่วมกัน โดยตัวแปรที่มีน้ำหนักหรือความสำคัญต่อความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทมากที่สุดคือตัวแปร “การทำกิจกรรมร่วมกัน” ($\beta = -0.296$) อธิบายได้ว่า วัยรุ่นชายมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทมากกว่าวัยรุ่นหญิง วัยรุ่นในครอบครัวที่บิดามีรายได้สูงจะมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทมากกว่าวัยรุ่นที่บิดามีรายได้น้อย และวัยรุ่นที่มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับบิดามารดาจะมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทน้อย สำหรับตัวแปรระดับการศึกษาของบิดา/มารดา ระดับรายได้ของบิดามารดา จำนวนสมาชิกในครอบครัว และการอบรมเลี้ยงดูไม่มีผลต่อความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทของวัยรุ่น

ค่าสถิติทดสอบความเหมาะสมของสมการถดถอยพหุ ได้ค่า $F = 16.398$, $p = 0.000$ หมายถึง สมการถดถอยพหุมีความเหมาะสมที่จะนำมาใช้พยากรณ์ และได้ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (Regression Coefficient) $R^2 = 0.125$ หมายถึง ตัวแปรอิสระที่นำมาใช้พยากรณ์ สามารถอธิบายความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น ได้ร้อยละ 12.5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

1. จากผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นไทยมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายินดี ทั้งนี้ เพราะความรู้สึกขัดแย้งไม่ได้มีแต่โทษเพียงอย่างเดียว ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในระดับที่พอเหมาะก่อให้เกิดผลในทางบวก และอาจนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในเชิงสร้างสรรค์ได้ (जरจิต บุญนาค, 2554)

2. จากผลการศึกษาพบว่า รายได้ของบิดามีอิทธิพลทางบวกต่อความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท วัยรุ่นในครอบครัวที่บิดามีรายได้สูงจะมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทมากกว่าวัยรุ่นที่บิดามีรายได้น้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากบิดาซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้หารายได้หลักของครอบครัว บิดาที่มีรายได้สูงส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ประสบความสำเร็จในหน้าที่การงาน จึงตั้งความหวังกับบุตรด้วยว่าจะต้องประสบความสำเร็จเช่นเดียวกับตนเอง ทำให้บุตรเกิดความรู้สึกว่าตนเองคงได้ไม่เท่าที่บิดาคาดหวังไว้ จึงทำให้เกิดความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท

3. จากผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นชายมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทมากกว่าวัยรุ่นหญิง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากในบริบทของครอบครัวคนไทย บิดามารดาให้ความใกล้ชิดลูกสาวมากกว่าลูกชาย บิดามารดามักจะปลูกฝังให้ลูกสาว “อยู่กับเหย้าเฝ้ากับเรือน” อีกทั้งในครอบครัวชนชั้นกลางในสังคมไทยยังมอบบทบาทหน้าที่เรื่องการดูแลบ้านให้ลูกสาวด้วย ดังนั้น วัยรุ่นหญิงมีความชัดเจนว่าตนเองต้องมียุทธศาสตร์อย่างไร จึงมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทน้อยกว่าวัยรุ่นชาย

4. จากผลการศึกษาพบว่า วัยรุ่นที่มีโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับบิดามารดาจะมีความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทน้อย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่สมาชิกครอบครัว บิดามารดา และบุตรได้ทำกิจกรรมร่วมกัน เช่น การรับประทานอาหารร่วมกัน ช่วยกันทำงานบ้าน ท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน หรือเข้าร่วมในกิจกรรมอาชีพของบิดามารดาจะช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ในครอบครัว เพราะในแต่ละวันสมาชิกครอบครัวแต่ละคนก็จะออกจากบ้านไปรับประสบการณ์ใหม่ๆ อยู่ตลอดเวลา คิดเรื่องราวต่างๆ ไปมากมาย ถ้าบิดามารดา และบุตรได้อยู่ด้วยกัน ได้รู้ใจอีกฝ่ายหนึ่งพัฒนาชีวิตไปอย่างไร มีความคิดอ่านเป็นอย่างไร ทำให้มีโอกาสที่จะเข้าใจกัน และเป็นโอกาสให้บิดามารดาได้สั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความคาดหวังของบิดามารดาทำให้เกิดความเข้าใจตรงกันว่าบิดามารดาคาดหวังอย่างไร และบุตรสามารถปฏิบัติตามได้ในระดับใด เท่ากับเป็นการช่วยลดความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาท

4. เนื่องจากผลการศึกษาพบว่า “การทำกิจกรรมร่วมกัน” เป็นปัจจัยที่มีน้ำหนักหรือความสำคัญต่อความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทมากกว่าปัจจัยอื่นๆ เพื่อช่วยลดความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น ผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้บิดามารดาหาโอกาสทำกิจกรรมร่วมกับบุตรให้มากขึ้น อาจเป็นการช่วยกันทำงานบ้าน ทำอาหารรับประทานกัน ในครอบครัว หรือออกไปท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจร่วมกัน

5. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุพบว่า ได้ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด $R^2 = 0.125$ หมายถึง ตัวแปรอิสระที่นำมาใช้พยากรณ์ สามารถอธิบายความรู้สึกขัดแย้งทางบทบาทที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่น ได้เพียงร้อยละ 12.5 ทั้งนี้ เพราะการศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่นมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องมากมาย แต่ในครั้งนี้นี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะปัจจัยด้านครอบครัว ยังมีปัจจัยสำคัญอีกหลายประการที่ควรนำมาร่วมพิจารณาด้วย เช่น ปัจจัยเรื่องการคบเพื่อนของวัยรุ่น

บรรณานุกรม

- กิ่งแก้ว ทรัพย์พระวงศ์. (2554). ปัจจัยทางชีวสังคมและบุคลิกภาพของคนไทยตามทฤษฎีห้าองค์ประกอบ. *BU Academic Review*, 10(1), 208-219.
- ขจรจิต ภูวนาค. (2554). ความขัดแย้ง VS ความรุนแรง. *วารสารนักบริหาร*, 31(3), 136-144.
- นงลักษณ์ ปริชาติเรก. (2546). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการปรึกษาพูดคุยระหว่างมารดากับบุตรในครอบครัวไทย (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย).
- พงษ์สวัสดิ์ สวัสดิพงษ์. (2547). การจัดระเบียบทางสังคม: ความคิดพื้นฐานทางสังคมวิทยา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พีระกัญญา สุขโพธารมณ และ ปรีศนีย์ เกษะบุตร, (2553). การปรับตัวโดยใช้กลไกป้องกันตนเอง. *วารสารนักบริหาร*, 30(4), 119-125.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2545). *ทฤษฎีการประเมิน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมพร สุทัศนีย์. (2539). *มนุษย์สัมพันธ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2551). ข้อมูลสถิติการศึกษา 2550: นักเรียนมัธยมศึกษา. สืบค้นเมื่อ 12 กรกฎาคม 2551, จาก <http://203.144.180.217/office/educ/stat/นักเรียนมัธยม.xls>
- สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2537). *เทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรหลายตัวสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์: หลักการ วิธีการ และการประยุกต์*. กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- Amato, P. P., & Fowler, F. (2002). Parenting practices, child adjustment, and family diversity. *Journal of Marriage and the Family*, 64(3), 703-716.
- Cooper, D. R., & Scindler, P. S. (2001). *Business research methods* (7th ed.). Singapore: McGraw-Hill.
- Crouter, A. C., Head, M. R., McHale, M. S., & Tucker, C. J. (2004). Family time and the psychological adjustment of adolescent siblings and their parents. *Journal of Marriage and Family*, 66(1), 147-162.

- Deslandes, R., & Bertrand, R. (2005). Motivation of parental involvement in secondary-level schooling. *Journal of Educational Research*, 98(3), 164-175.
- Marsiglio, W. (1991). Paternal engagement activities with minor children. *Journal of Marriage and Family*, 53(4), 973-986.
- Sheldon, S. B., & Epstein, J. L. (2005). Involvement counts: Family and community partnerships and mathematics achievement. *The Journal of Educational Research*, 98(4), 196-206.
- Yeung, W. J., Sandberg, J., Kean, P. E. & Hofferth, S. L. (2001). Children's time with fathers in intact families. *Journal of Marriage and Family*, 63(1), 136-154.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ เสรีตระกูล ดำรงการศึกษาปริญญาคุุณบัณฑิตทางสังคมศาสตร์ (สาขาสังคมวิทยา) มหาวิทยาลัยรามคำแหง สถิติศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวิทยาศาสตรบัณฑิต (สาขาสถิติ) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เคยดำรงตำแหน่ง หัวหน้าภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ และผู้อำนวยการสถาบันวิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ ปัจจุบันเป็นอาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยกรุงเทพ